

2861

רשמה א.ב.

פרוטוקול מספר 28/ג'
מישיבת הוועדה לענייני פנים
שהתקיימה ביום ג', י"ג בתמוז תשי"ח - 1.7.58
בשעה 19.00

משתתפים:

- י. ריפתין - יו"ר
- ד. בר-רב-האי
- י. גרינברג
- ח. לנדאו
- י. שופמן

מזמנים:

- מר שבו - מנהל משרד הפנים
- מר מליון - משרד הפנים

סדר-היום:

המועצה לביקורת סרטים

- - - -

היו"ר י. ריפתין:

אני פותח את הישיבה.

ח. לנדאו:

יש לי הצעה לסדר: אני מבקש שהיו"ר יעלה בוועדה מחדש את בעיית התרת הצגתו של הסרט "פפירי אריות". הסרט עצמו הוא מצויין מבחינה אמנותית, אבל הצגתו תהיה פגיעה ברגשות המוניים. הובטח לנו שיהיה דיון נוסף בעניין זה.

י. שופמן:

היה רצוני שנברר עד כמה הפיקוח מצד שר הפנים על ביקורת הסרטים הוא ממשי. מדובריני של מר מליון בעת הצגת קטעי הצנזורה לפני חברי הוועדה התברר שמסכנות של השר מתבטאת רק במינוי חברי המועצה לביקורת סרטים ובפיטורם. זוהי אמנם מועצה ציבורית, אבל לממשלה צריכה בכל זאת להיות אפשרות להשפיע עליה. האם יש חוק מיוחד על כך?

מר מליון:

יש חוק, החוק הוא בקורת סרטי ראינוע משנת 1927. החוק הזה קובע שתוקם מועצה לביקורת סרטים. זוהי מועצה ציבורית. היא איננה שייכת לא לממשלה ולא לשום מוסד אחר, אלא היא מורכבת מאנשי ציבור בהתאם לשיקול דעתו של שר הפנים הממנה גם את היו"ר המועצה וגם את החברים. היו"ר המועצה ממנה את המזכיר שגם לו יש סמכויות מסויימות.

בשעתו, כשעצה שר הפנים על מספר שאילתות בנדון בכנסת, אמר שאילו היתה לממשלה או לשר השפעה חוקית כלשהי, לא צריך היה להקים את המועצה הציבורית. אלא החוק נותן סמכות בלעדית לציבור להחליט מה מותר ומה אסור. זהו פירושו של החוק. אם חברי הכנסת חושבים שיש לשנות זאת ולתת לממשלה או לכנסת זכות הפרעה נוספת - הדבר בידיכם. אבל אני מדבר על החוק הקיים. מסתבר שאין אינסטנציה שלפניה אפשר לערער על החלטת המועצה, פרט לבג"צ. אבל עד כה לא הלך איש לבג"צ, אם כי היו ערעורים בפני אותה מועצה כשאנשים הביאו נימוקים חדשים שהמועצה נתבקשה להתחשב בהם. היו גם מקרים בודדים שהמועצה שינתה את דעתה, בייחוד כשנשתנה הקו לאחר שנים רבות. כי דברים כאלה אינם יכולים להיות סטאטיים. היה מקרה, למשל, של הסרט "אקסטזה" לפני כעשרים שנה,

ועדת הפנים - 1.7.58

סר מליון:

שבו הופיעה השחקנית במשך שניה אחת עירומה. בשעתו עורך הדבר סערה בציינור. אבל כיום המצב נשתנה. או, לפסל, היו סרטים שבזמן המסדס הותרה הצגתם - כמו הסרט על פורענות של נוער - ואילו כיום, בגלל מכנה האוכלוסיה, פסלנו את הסרט.

קשה מאד לחכרי המועצה להשתחרר מהדירן הקודם בשעה שהם מתבקשים לדון שנית בהחלטה שלהם, והדבר מובן מאלינו. אבל אנו עושים כמיטב יכולתנו.

בדרך כלל מקבלים הסוכנים, במקרה של איסור הצגת הסרט, את הכרעת המועצה. הם מקבלים בחזרה את דמי המכס ואת כל ההוצאות, פרט להוצאות המסלוח וכדומה. אבל מוסר לערצורים - אין.

נכון שאנו מתחשבים בקו של הממשלה באופן כללי. בעניינים פוליטיים אנו כתייעצים, והיו מקרים שביקשנו להעביר עניינים מסויימים באמצעות משרד הפנים לממשלה. לדוגמה: השאלה של הצגת סרטים גרמניים או סרטים בשפה הגרמנית. היו דעות שונות של משרדים שונים, כולל משרד החוץ, ושר הפנים החליט להעביר את העניין לממשלה. אין אנו נוהגים לפרסם את ההתייעצויות הפנימיות, אבל כאן אני יכול לומר שהיה לנו לאחרונה סרט אמריקאי "שביל התהלה", הפוגע בכבוד הצבא הצרפתי של 18-1917. השגרירות הצרפתית פנתה באמצעות משרד החוץ וביקשה לאסור את ההצגה. אלמלא פניה זו ייתכן שלא היינו אוסרים את הצגת הסרט, אבל התחשבנו בפניה ואסרנו אותו. במקרה זה המליץ לפנינו משרד החוץ, ואנו קיבלנו את ההמלצה.

יש גם התייעצויות מסוג אחר, כמו במקרה של הסרט "כפירי אריות", וזה במקרה שהציינור הקטן של חברי המועצה אינו יכול להחליט בעניין מסויים ומזמין ציינור גדול יותר.

שופטון:

בנוגע לסרטים הגרמניים: - מציף אותנו בימים אלה נחשול של סרטים גרמניים. נמסר לי שהוצג לאחרונה בארץ סרט צרפתי - "קזינו דה-פריס" - בשפה הגרמנית. עומדים להציג בקרוב סרט לפי ספר צרפתי, "בל אמ", אף הוא בשפה הגרמנית. לא מזמן הוצג הסרט "אני ואשתי" בגרמנית, שבקשר אליו שלחו שני אנשים מכתב לאחד העתונים בו הוכיחו ששני השחקנים הראשיים היו נאצים פעילים ואפילו הופיעו בהצגות פרטיות לפני היטלר ותקכו בכספיהם במפלגה הנאצית, ולפי הצעת הבריטיים בוטלה ב-1946 הוועדה התרבותית של שלטונות הפיבוש החליטה לבטל את רשימת להופיע בסרטים ובמחזות. אצלנו הותר הסרט, והוא מוצג 12 שבועות בקולנוע "הצפון" בת"א.

שנית, בעניין הסרטים הנקראים "אוסטרליים" - היה סרט אחד שהוכרז עליו כעל סרט אוסטרלי, ואילו בגוף הסרט היה כתוב "חברת הסרטים של מינכן".

ודבר נוסף: צניח אפילו שאנו מקבלים את הדעה שמוחר להציג סרטים מסוייץ ומאוסטרליה - אבל יש סרטים גרמניים שבארצות אחרות - למשל ארה"ב - מדברים בשפות של אותן ארצות. ואילו כאן אנו מכריחים יהודים שבחשיהם לא שמעו מלה גרמנית לראות סרט המדבר בגרמנית. יוצא שאנו מפיצים את התרבות הגרמנית בין עולי תימן, עיראק ומרוקו, מה הטעם שבדבר? גם אם אנו מתירים הצגת סרטים מתוצרת שוייץ או גרמניה, מדוע אי-אפשר להציג את הגירסה האנגלית של סרטים אלה? בפרט שכל הסרטים הללו אינם עומדים על רמה אמנותית גבוהה. הסרטים הגרמניים מגיעים בזמן האחרון לכדי שליט מכלל הסרטים המוצגים במדינה.

נמסר לי שבחדשים אפריל-אוקטובר עומדים להביא ארצה למעלה מ-40 סרטים גרמניים, וכבר יש מקרים שסוכנויות הסרטים ביטלו חוזים עם האנגלים והאמריקאים ומחפשים סרטים גרמניים כי אלה מכניסים יותר לקופה.

י. שופמן:

אין גם להשוות את יבוא הסרטים הגרמניים עם יבוא ספרים או עתונים בשפה הגרמנית. כי את הספרות קוראים אנשים היודעים גרמנית, וזוהי בעיקר ספרות מדעית או מקצועית, בעוד שלראות סרט גרמני באים אנשים שאינם יודעים אף מלה גרמנית ואנו מפיצים ביניהם את התרבות הגרמנית.

באמריקה יש עכשיו נטייה ליצור סרטים המטהרים את הגרמנים מנאציות. אמנם ה"יו" לפי גירסה זו - נאצים בודדים משוגעים, אבל בדרך-כלל הגרמנים הם אנשים טובים. ומצד אילינו סרט כמו "כפירי אריות", שנוסף לכך שהוא מסלף את השפד שכולו אנטי-נאצי, הוא מראה את הגרמני כ"גרמני טוב" הנהרג ע"י התחיל היהודי ברגע שהוא - הגרמני - יוצא נגד המלחמה ומנפץ את רובהו. אין אנו יכולים לאסור על האמריקאים להסריט סרטים מסוג זה. אבל אם המסריטים אינם נתקלים בשום התנגדות בעולם, מתקבל הרושם שזה בסדר. אילו היינו אנו אוסרים סרטים כאלה המטהרים את הגרמנים מן הנאציות, היה הדבר מקבל הד בעתונות האמריקאית, ואולי היה גם מעורר אחרים לפעולה. כי אם בישראל מתירים הצגת סרטים כאלה, מה הפלא שאין לכך התנגדות בעולם?

אלו הן בעיות חשובות מאד גם מבחינת חינוך האזרחים שלנו וגם מבחינת יחסי החוץ שלנו ויחסנו לבטיה לטיהור סיטוני של הנאצים.

ת. לנדאו:

אשר לסרט "כפירי אריות", ההחלטה בענין זה נתקבלה לאחר שהיה דיון נוסף, אבל אנכי חושב שבכל זאת צריך לעשות משהו. אינני יודע מה הדרך שבה עלינו ללכת בענין זה, כיוון שהמועצה הזאת היא בלתי-תלויה, אפילו לא בממשלה. לאור התמונה שהיא בלונה פחות או יותר יש לדעת להתחיל לספל בבעיה בכללה כפי שהוצגה כאן, ולצאת מנקודה מסוימת, קונקרטיית, ואני מציע אפוא להתחיל בסרט "כפירי אריות". מבחינה ציבורית הסרט הזה נוח להתחיל בו, כיוון שהוא באמת יפגע ברבים. אולי יכולה הוועדה הזאת לפנות למועצה לביקורת סרטים - אם השד אינו יכול לעשות דבר - בכקשה לאסור את הצגת הסרט, גם אם הסרט מבחינה אמנותית מצוייץ, ואולי דוקא משום כך כיוון שהשפעתו רבה יותר.

הייתי מבין אילו היתה קמה היסוד גרמני חדשה ומנסה להתחיל מבראשית, והיו מנסים להראות ריהביליטציה של גרמניה חדשה. אבל הרי כל הסרטים הגרמניים כיום באים להראות ריהביליטציה של גרמניה ההיא, של גרמניה הנאצית. לדעתי הבעיה הקשה ביותר העומדת בפנינו בענין זה היא הדרך הפורמלית שבה עלינו ללכת.

הסרטים הגרמניים מושכים קהל יותר מסרטים אחרים, אם כי רמתם האמנותית נמוכה בהרבה מזו של סרטים אחרים, ואין להם גם כל מגמה חינוכית. למה לנו אפוא כל הענין וכל ההתעקשות בענין סרטים גרמניים אם המצב הוא כזה?

הי"ר י. ריפתין:

בשבוע שעבר ראינו בפשרד הפנים קטעי סרטים שנפסלו על-ידי הצנזורה. מדינת ישראל בדרך-כלל אינה מתחשבת במגמה חינוכית בולטת בהגשת סרטים לציינו, אם כי ברור שסרט הוא אמצעי חינוכי כביר - לחיוב ולשלילה. אבל אנו מדברים על חופש בהצגת סרטים ועל מניעת פגיעות אגב חופש זה. על בסיס זה ברצוני למסוד כמה רשמים שהיו לנו בראיית אותם קטעים.

אינני בטוח אם צריך היה לפסול את התואר של אופן שבירת הקופה, כפי שראינו. לא מתקבל על דעתי ששודדים קופות לומדים מסרטים. אמנם שמענו שגם בחו"ל היו הופחות סטויסמות לכך, אבל באופן כללי אין זה נראה לי. אנשים העוסקים במקצוע "צנזור" כזה, יש להם קורסים אחרים ואינם נזקקים לסרטים כאלה. ייתכן שלא צריך היה להציג את הסרט כולו, אם לדבר על בחינתו החינוכית, אבל לאו דוקא לפסול את הקטע הזה במיוחד.

היו"ר י. ריפתין:

לגבי בעיית העירום בסרטים, איננו חושב שאדם תרבותי צריך לראות פסול בעצם הצגת העירום, יש בסרטים בעלי של אסנות המתארים את העירום. אחד הקטעים שהוצגו לפנינו מראה תמונה של עלם ונערה כשהם עירומים. אינני רואה הצדקה בהוצאת הקטע הזה. זהו קטע של סרט שבדי נפלא, ולדעתי ניתנה התמונה הזאת בצורה פשוטה ובלתי מגרעת. לא כל עירום צריך לפסול.

לעומת זאת יש סוגים אחרים של תמונות עירום, המכהנים במישרין לגרות את היצר המיני של הקהל. לא כל תמונות העירום שוות זו לזו. אותן תמונות עירום המכוונות לגרות את היצרים - אותן צריכה הצנזורה לפסול.

ולענין תמונות האכזריות: - לדעתי זהו תפקידה החשוב ביותר של הצנזורה. עד כמה שקראתי על הנוער ועל ההשפעות עליו - אלו הן התמונות הנורמות את הנוק הרב ביותר, אם כי גם פה יש הבדל בין מעשי-זוועה כתוצאה מאסון-טבע או בידי אדם.

לדעתי אני אין טעם לפסול מבין השפות דוקא את השפה הגרמנית. אינני חשב גם שאפשר מראש לפסול כל סרט שנוצר בגרמניה. אבל הסייג צריך להיות לגבי דברים שיש להם נגיעה לנאציזם, במישרין או בעקיפין, וכאן צריכה הפסילה להתבצע בצורה קפדנית ביותר. אם יש ספק בענין כלשהו כמובן זה - צריך לפסוק לתומרא. למשל: אם ח"כ שופמן סיפר על שחקנים שכאילו היו נאצים - מוטב לפסול את הסרט גם במקרה של ספק.

ודבר אחרון: יש שאלות הקשורות בדת. אחד הקטעים שהוצגו לפנינו מראה את צליבת ישו. בענין זה יש לי ספק-מה. לדעתי עלינו לפתח אצלנו הרגלי סובלנות לגבי דתות שונות ולגבי המיתוסים של הדתות השונות. אינני רוצה להביע כאן דעה מוחלטת, אבל נראה לי שאם יש סרט נוצרי שהצנזורה הוציאה ממנו את הקטע על צליבת ישו - תיפגע מכך העדה הנוצרית שבתוכנו, אם כי ייתכן שאותה תמונה הוצאה מהסרט בגלל היותה תמונת-אכזריות.

אשר לסרט "כפירי אריות" - לא ראיתי אותו, וקשה לחוות דעה לגבי סרט שלא ראיתי. נוסף לכך, לוועדה שלנו אין סמכות לקבל החלטות. אבל אם יש בינינו חברים הסבורים שיש בסרט זה נסיון של ריביליטציה מוסרית של הנאצים - איננו מתנגד לכך שתקבל כאן החלטה של פניה בלתי-רשמית לבחון את הדבר שוב, למרות שהענין כבר נבדק פעם.

ד. בר-רב-האי:

בתקופתנו ובמערבתי היחסים שלנו עם ארצות תבל אינני רואה פסול בהגאת סרטים גרמניים דוקא. ואנני מבדיל בין סרטים גרמניים ובין סרטים סובייטים. אבל סרט שהוצע בגרמניה כשלעצמו, ושפתו גרמנית, איננו פסול יותר מסרט מפל ארץ אחרת. זוהי שאלה של מדיניות ושל היחסים שאנו מקיימים כיום עם גרמניה, בעיקר בשטח המסחר. יהיה זה מבוהך אם נביא לכאן 80% מהסרטים מתוצרת גרמניה, אבל יהיה זה בורסלי אם אחוז הסרטים הגרמניים שבביא ארצה יתאים לאחוז הכללי של המסחר שלנו עם גרמניה.

ענין שונה לחלוטין הוא ענין הסרטים הגרמניים והלא-גרמניים בעלי נטיה מסויימת, סרטים המבססים לטהר את התקופה הנאצית וכו'. ופה קובעת לא שאלת השפה אלא המצבה של הסרט.

אינני שותף לדבריו של היו"ר בדבר לימוד המקצוע של הנגבים. נכון שאדם לא ילמד מן הסרט כיצד לפרוץ קופות. אבל עליך לראות לפניך לא איש-מקצוע אלא נוער מתבגר שתמונה כזאת נותנת לו בכלל דחיפה למחשבה. זהו חינוך לא לפריצת קופות אלא דחיפה לפשע בכלל.

כל העניינים הללו הם עניינים שעל הצנזור ודורשים הרבה טקט, שכל ושיקול, וכן התחשבות במצטליות של הציבור.

ד. בר-רב-האי:

במיוחד נכון דבר זה לגבי תמונות עירום. כל מה שאסר היו"ר טוב ויפה לגבי הלובד. אבל הסרטים הללו מוצגים לפני קהל מסוג אחר לחלוטין. גם כאן השאלה היא שאלה של טעם אינדיבידואלי. ומה שאנו יכולים לעשות הוא רק להתליף דעות, ואנני חושב שכל מי שחובה על הבעיות הללו מתרשם באותה צורה. מסור' לנו לשכוח שהסרטים הללו מוצגים לא בחדר סגור בפני אנשים בעלי רמתם של אנשי המועצה לגביקורת סרטים, אלא בפני אנשים בעלי רמה שונה.

עניני דת גם הם סחייבים רגישות מפסלסליה. כאן יש שוב שאלה של שכל וטקס. אך מה שעשה עלי את הרושם הפתהיר ביותר בכל הקטעים שהוצגו לפנינו היה לא הסרט הגרמני או תמונות העירום אלא תמונות האכזריות. ואינני יודע עד היום בשביל איזה קהל מסריטים את הקטעים הללו. ואל לנו לשכוח שלפנינו הציגו רק אותם קטעים שהצנזורה פסלה מהסרטים, ולא הראו לנו מה לא הוצגו מן הסרטים.

אינני מקבל את ההצעה שהוועדה תתרכז עכשיו בסרט מסויים, אלא אני מציע שנטפל בבעיות כלליות בלבד. אם הסרט "כפירי אריות" הוא סרט מגמתי, כפי שנאסר כאן, צריך באמת לאסור את הצגתו, וזאת צריכה המועצה לשקול. אבל אל תביחוו את ששקלה של ועדת הפנים של הבנסת על כפות המאזניים בענין זה.

ה. לזאב: יש לי הערה לגבי הצנזורה של סרטים בדרך כלל. לא יכולתי לראות את הקטעים שהוצגו בשבוע שעבר לפני חברי הוועדה, אבל לדעתי יש כללים מסויימים שאפשר לקבלם. דומני שבדרך-כלל סרטים יודי מדי. אם הסדובר הוא בפגיעה בעמים ידידותיים - הכלל צריך להיות ברור: אין להרשות הצגת סרט כזה.

לגבי הקטיגוריה של קטעי אכזריות, פשע או עירום, בדמה לי שקנה-המסדה הקובע הוא אחד ויחיד: בפני מי מציגים את הסרטים הללו. יש ציבור שלפניו אפשר להראות הכל; הוא יתושם לדעה, אבל אין לחשוב שהסרטים יערערו את מעמדו הפומבי. אבל אנו מציגים כיום סרטים בפני 40% של הציבור בארץ, כולל ילידי הארץ שהם רגשיים ביותר. עלינו לזכור את רגישותם של בני הנוער גם אם הם באים מבתיים טובים שאינם משמשים רקע לצמיחה שלילית. בכל שלוש הקטיגוריות הללו של אכזריות, פשע ועירום (ועירום) כולל תמונות לא רק של עירום ממש אלא של גירוי היצר הפיני) צריך להחמיר ביותר. יש וצווער רואה גם בסרטים של אונזטוריות רע משום "חברה" מניחות, והם עלולים להשפיע לדעה. משום כך מוטב להחמיר בענינים אלה, עכ"ם לעת-עתה.

י. גרינברג: לענין הסרטים הגרמניים: לדעתי קשה מאד היום להכריז עליהם חרם, אבל בכל אופן צריך להשוות אותם עם הסרטים האנגלים או האמריקאים. כפי הרי בכל זאת קרה משהו בהסטוריה.

ולעניני דת - היו"ר דיבר על סובלנות. כדאי גם שתהיה לנו סובלנות לגבי הדת שלנו. כל העולם מדבר על "תרבות בוצרית". אבל צריך לראות מי בא לראות את הסרטים הללו. ועלינו גם לזכור כי ארצנו היא הראשונה בעולם מבחינת מספר הביקורים בבתי קולנוע.

כ. מלינו: בקשר לסרטים דוברי גרמנית אמרתי משהו בעת הביקור בשבוע שעבר אצלנו: היתה החלטת ממשלה בענין זה. סרטים על טהרת תוצרת גרמניה אינם מותרים בהצגה. את החלטת הממשלה הזאת ביקשנו אנו, והיא אוסרת שרטים דוברי גרמנית, אם הם מתוצרת שוייץ או אוסטריה, או אפילו הם קו-פרודוקציה של גרמניה עם ארץ אחרת, אנו מתירים. ואנו מקפידים בענין זה מאד. במקרה שיש בסיכנות לרמות אותנו, כמו שהזכיר ח"כ שופטן בענין החברה של מינכן, אני מבקש תמיד אישור מהקונסוליה של אותה ארץ שבה נמסר לנו שיוצר הסרט. אם אין מציאים לנו את האישרורים - אנו פוסלים את הסרט.

ועדת הפנים - 1.7.58

מר מליון:

את מספר הסרטים דוברי הגרמנית לצערי הרב לא אנו יכולים לקבוע. פנינו בכתב למשרד המסחר והתעשייה וביקשנו לצמצם את מספר רשיונות היבוא לסרטים אלה. יש אצלנו בענין זק חות-דעת של היועץ המשפטי לממשלה, בענין סרטים מתוצרת מצרים. בשעתו נשאלנו מדוע אנו מתירים הצגתם של סרטים מתוצרת מצרים. בשעתו אסרנו הצגתם, אבל פנה מי שפנה ליועץ-המשפטי של הממשלה, וקיבל ממנו חוות-דעת: אם מישהו קיבל רשיון יבוא - אין אנו רשאים לפסול את הסרט רק כיוון שהוא מתוצרת מצרים.

י. שופמן:

אבל רשיון היבוא ניתן ליבוא לא ממצרים, אלא מארץ אחרת.

מר מליון:

בוודאי. הסרט היה שמור לאותו אדם בתורכיה, הוא קיבל רשיון יבוא להביאו מתורכיה. אבל לנו אין רשות לפסול סרט כזה שקיבל רשיון יבוא.

הוא הדין בסרטים דוברי גרמנית. ברגע שהם נכנסים ארצה - אינני יכול לפסול אותם רק משם שהם דוברי גרמנית. דעת המועצה פה-אחד היא שנשמח מאד אם מספר הסרטים הללו יצמצם עד למינימום, אבל הכתובת היא אחרת.

אין לנו שליטה על אחוז הסרטים הגרמניים שמוצגים, כיוון שזהו ענין שבין בעל החוזה ובין בעל בית-ההקולנוע. ברגע שניתן האישור להצגת הסרט - אין לנו שליטה מתי הוא מוצג.

ובענין "הרצוג-פילם" מסייבן, זהו הספיץ של כל הסרטים האוסטריים, ושוב איננו יכולים למנוע זאת.

השפה הגרמנית מופיעה בסרטים כיוון שהממשלה התירה את השפה הזאת ואנו איננו יכולים לדרוש שסרטים כאלה יובאו דוקא בשפה אחרת.

אשר לרמה אמנותית - אילו יכולנו לפסול סרטים רק בגלל רמה אמנותית, היינו פוסלים 70% מכל הסרטים. אבל אנו חייבים להימנע מפסילה רק מסיבה זו, כי איננו יכולים לכפות טעם על הציבור.

נודע לי שהוזמנו בגרמניה סרטים ובעשה חוזה על רגל-אחת, אבל לא יוצגו סרטים אלה במדינת ישראל כל עוד קיים האיסור על סרטים מגרמניה. נכון שמשרד המסחר והתעשייה נתן היתרים גם לסרטים שהם גרמנים טהורים, ואחד מהם הוא הסרט "קנאריס". אבל המועצה אף לא דנה בסרט הזה כיוון שהוא מתוצרת גרמנית ופסלה אותו אוטומאטית.

אשר לסרטים המטהרים נאציים - אנו בהחלט תומכים בדעה שהושמעה כאן. בענין הסרט "כפירי אריות" התלבטנו מאד. הקצין הגרמני המופיע שם באמת עלול לעשות רושם שמגמת הסרט היא ריהביליטציה של גרמניה, ואולי זוהי באמת המגמה. אבל באותו סרט מופיע דוקא החייל היהודי כגיבור. אלמלא החייל הזה לא היינו דנים בכך בכלל. אבל הסרט נאסר במצרים כיוון שהוא יותר מדאי פרו-יהודי, והוא גרם גם לסערה בגרמניה כיוון שהוא כל-כך אנטי-גרמני, וזה היה חילוש אצלנו. אך כמובן בכל מקרה כזה יש חילוקי דעות, והסרט הותר ברוב-קולות, אם כי ברוב קטן של חברי המועצה.

אשר לשחקנים נאציים - פנינו למשרד החוץ בבקשה שימציאו לנו רשימה מרוכזת של אנשים אלה. לצבי המקרה המסויימים שהוזכר כאן והמכתב שנשלח לעתון ע"י שני האנשים שהכירו את השחקנים הראשיים של הסרט הגרמני כנאציים - המכתב הגיע לידינו לאחר שהסרט הוצא. על סמך פניה זו בלבד איננו יכולים להוריד סרט שכבר מוצג על הגד. פנינו למשרד החוץ וביקשנו אינפורמציה באמצעות הצנורות הדיפלומטיים בווינה. קיבלנו תשובה מפוקפקת מאד, והופנינו לשופט לשחינות את דעתו בצורה שונה לגמרי מהכתוב במכתב שקיבלנו. הוא הסתמך

מר מליון:

על ידידיו שטענו ההיפך ממה שכתבו לנו באותו מכתב. רק לפני שבוע קיבלנו תשובה על מכתב ששלחנו לקהילה בוינה, ובה נאמר שהשחקנית שבסרט מעולם לא היתה חברת המפלגה הנאצית, ואילו הצבר זוכה ע"י בית-דין לדינאציפיקציה. זה היה המסמך בשבילנו. אין אנו יכולים אפוא לפסול סרט על סמך כל פניה של כל אדם.

פנו אלינו, למשל, גם בנוגע לשחקן אוסקר סילמה. עיכבנו את כל הסרטים שהגיעו אלינו ושבהם מופיע השחקן הזה, ולאחר בירור קיבלנו מסרד החוץ תשובה שהוא היה נאצי ידוע, והסרטים נאסרו. הוא הדין בנוגע לשני במאים גרמנים. נמשיך לאסור סרטים כאלה ללא סייג, אבל טוב היה אילו היה מסרד החוץ יכול לתת לנו רשימה מרוכזת. אנו מתחשבים בכל פניה של הציבור, אבל איננו יכולים לבטל סרט מיד על סמך פניה כזאת אלא אנו בודקים זאת.

לענין הקטע של שבירת הקופה - כשם שאנו מתחשבים בדעת מסרד החוץ בעניינים מסויימים, אנו חייבים להתחשב גם בדעת המשטרה. יש לנו שם נציגים, והם חושבים שצריך לאסור הצגת קטע כזה, ואיננו יכולים שלא לקבל זאת.

לגבי תמונות עירום בסרטים - איננו מתנגדים באופן שרירותי להצגת תמונות עירום. אך יש לנו כמה עקרונות. ראשית - התמונה צריכה להיות אמיתית וחיונית לתוכן הסרט. אנו רוצים למנוע תמונות עירום של אשה וגבר ביחד. הקטע שהזכיר היור מתוך הסרט השבדי לא הוצא אלא קוטע, קוצר. כי לפעמים יש הבדל אם אתה משאיר קטע כזה לזמן מסוים או קצר. הוא הדין בתמונות אפזריות. תמונות של עירום סתם, על בימה של רביו, איננו מתירים, משום שהדבר עלול לפגוע בציבור ניכר במדינה. אך לא כל עירום שווה.

אשר לתמונות אפזריות - יש לנו קו מסויים בענין זה. זה חדשים-שלושה שאיננו מתירים תמונת של אפזריות, פסע או אלימות. בענין זה הרחקנו לכת ואמרנו: גם סרטים המסיימים בדבוע האחרון במוסר-השכל אך הסרט כולו רצוף אלימות - איננו מתירים, וזה לעומת הנוהג באמריקה למשל ששם העיקר הוא מוסר-ההשכל בסוף הסרט. אתמול פסלנו שלושה סרטים רק מסיבות אפזריות ואלימות, ונמשיך ללכת בדרך זו.

לשאלה של סובלנות לגבי דתות, הסרט המסויים "הגלימה" המראה את צליבת ישו היה באמת סרט פרובלמטי בשבילנו, בגלל התמונה של צליבת ישו. הסרט הוצא לפני שנים אחדות, ונאמר לי שגם סרט זה - כמו "כפירי אריות" - הוצג בשעתו בפני ציבור נוסף. היתה דעה שיש לטרוט הזה מגמה מסיינדית. אמנם החלט בסופו של דבר להתיר את הצגתו, אבל הקטע המסויים הזה הוצא ממנו. וקשה להתרשם מהקטע הזה בלבד, אלא צריך לדאות רציפות כדי לדאות תמונה כוללת.

אני מצטער שזמני לא הספיק עתה, כי יש לי עוד נושאים חמורים מאד שרציתי להביא לפני הוועדה, אבל איאלץ לדחות זאת לפעם אחרת.

מר שובן:

הקושי בטיפול בבעיות אלו נעוץ במובן בעובדה שהמועצה לביקורת סרטים היא מועצה בלתי-תלויה. פעם נשמעה טענה שמועצה זו פוסלת סרטים צמטעה של "טובת הציבור" רק משום שלמועצה נראה שהאמנות משפיעה על הציבור בצורה מסוימת. אבל במשך הזמן שונה הרכב המועצה, ונכנסו אליה צעירים ואנשי חינוך, והם דנים לפי שיקולים משלהם. אין קנה-מידה מסויים להחלטות, אלא שלושה אנשים המתכנסים מוצאים לעצמם קנה-מידה. ואם עד היום הגיעה המועצה לקביעת הנוחיות לעצמה - זהו הישג חשוב.

קשה להציד בעניינים כאלה מה טוב ומה רע. מה שטוב לאחד, רע בשביל השני, ואין לקבא באנשי המועצה. כי יעשה מה שיעשו - תמיד יהיו כאלה שיש להם טענות כלפיה.

ועדת הפנים - 1.7.58

מר שבו:

יש לזכור עוד דבר נוסף: סרט איננו רק ענין של אמנות, אלא זהו עסק מסחרי. יש אינטרסנטים, ואלה לוחצים בדרכים שלהם ויוצרים דעת-קהל בכלים משלהם, וייתכן גם שמשפיעים על חברי המועצה. לא קל לצרף אינטרסנטיות ביחד עם טובת הכלל.

הענין החשוב לדעתי הוא ענין הסרט הגרמני. בענין זה יכול משרד הפנים לסכם דברים לעצמו, גם מחוץ למועצה, ולבקש את יו"ר המועצה - שהוא תמיד איש משרד הפנים - לפעול בכליון מסוימים בזמן האחרון מתגבשת אצלנו הדעה שאנו במשרד הפנים צריכים להקים ועדה לבירור הדברים הללו. אבל הדברים אינם פשוטים. כי מוצאים כל מיני אפשרויות גם עכשיו להערים על משרד הפנים, ובוודאי ימצאו דרכים גם להבא, וכאשר יהיה זה ענין של תעודות - בוודאי ימצא מי שישלם בעד תעודות וכו'.

עכ"פ, נראה לי שעדיין אין לנו אפשרות לסכם את הדברים, ומוטב כאמת שקודם נקים את הוועדה במשרד הפנים.

ד. בר-רב-האי:
כשמשרד הפנים נותן רשיון יבוא לסרט, האם הוא מתעניין קודם אם המועצה תרשה את הצגתו של אותו סרט?

לא. מר שבו:

בענין הקו-פרודוקציה של סרטים - זהו ענין חשוב מאד, ולא אתפלא אם בקרוב תהיה גם קו-פרודוקציה של סרט ישראלי-גרמני.

היו"ר י. ריפתין:
בענין השאלה האקסואלית של הסרט "כפירי אריות", ברור שוועדת הפנים אינה יכולה לקבל החלטה. אבל לא הייתי מציע לעבור לסדר-היום על ענין זה. הייתי מבקש אפוא, אם כי כהצעה לא רשמית, שהשאלה תיבחן מחדש במועצה.

אולי מושב: שכעבור מספר חדשים בקישים שיחה נוספת באותו נושא, ביחד עם אנשי משרד הפנים, אם הם יהיו מעוניינים בכך. הוועדה גילתה תשומת-לב ערה בשאלה זו, אך אינני חושב שהיא יכולה להיכנס לפרטי הדברים. אבל אם משרד הפנים יראה צורך בבירור נוסף - הוועדה עומדת לשירותם.

ברצוני רק להבהיר כי שני דברים היו מוסכמים בדיון של היום על דעת כל החברים: ראשית - ענין הסרטים הנאציים, במישרין או בעקיפין; אותם צריך לאסור. ושנית - לגבי תמונות האכזריות, שגם אותן יש תמיד לאסור, גם בשאלות האחרות לא היו חילוקי-דעות עקרוניים, ואני מקווה שבציגי הממשלה יתרשמו מן הדברים שהושמעו פה.

אני מודה לאנשי משרד הפנים, ובמיוחד למר מלין שהיא יו"ר המועצה לביקורת סרטים, על השתתפותם והאינפורמציה שמסרו.

מר שבו:
אנו ממנים בקרוב ועדה שתבדוק את בעיית הקולנוע מכל צדדיה ותכין הצעת חוק חדש בנושא. זוהי עבודה שתימשך זמן רב, אבל הוועדה תתחיל בעבודתה בשבועות הקרובים.

מר מלין:
בענין ההצעה של בדיקה נוספת של הסרט "כפירי אריות", אני מבין שהכוונה היא לא שנספיקה תבדוק זאת, אלא פורום נוסף.

היו"ר י. ריפתין:
לא. אני מציע שהפורום המוסמך יבדוק זאת שנית, לאור כל מה שנשמע בבדון עד כה.